

Центральноукраїнський національний технічний університет
(повне найменування закладу вищої освіти)

Економічний факультет
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

«Допущена до захисту»
Зав. кафедри ЕМКД
канд. екон. наук., доцент

_____ Тетяна РЯБОВОЛИК

«20» грудня _____ 2024 р.
(протокол засідання кафедри ЕМ та КД
№7 від «20» грудня 2024 р.)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на другому (магістерському) рівні вищої освіти
на тему:
**«Вдосконалення фінансового забезпечення інноваційного
розвитку банківської установи»**

Виконав: здобувач вищої освіти
на другому (магістерському) рівні
ОПП «Управління фінансово-економічною
безпекою» спеціальності 073 «Менеджмент»
група УФЕБ-23М

_____ Гнатковський Сергій Петрович

«20» грудня _____ 2024 р.

Керівник докт. пед. наук, професор

_____ Наталя Юріївна Чередніченко

«20» грудня _____ 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ	7
1.1. Концептуальні аспекти вивчення фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонального банківського сектору економіки	7
1.2. Передумови формування фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору України	10
1.3. Міжнародний досвід фінансування інноваційного розвитку банківських установ	13
Розділ 2. СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСЛІДЖУВАНОЇ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ ТА ПЕРЕДУМОВ ІНВЕСТУВАННЯ В ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК	18
2.1. Загальна характеристика АТ КБ «Приватбанк»	18
2.2. Оцінка фінансово-економічних показників діяльності банку	25
2.3. Особливості фінансового забезпечення інноваційного розвитку АТ КБ «Приватбанк»	35
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ	38
3.1. Шляхи удосконалення фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонального банківського сектору економіки	38
3.2. Концепція вдосконалення фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору Кіровоградської області	41
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

На фоні інтеграційних процесів української економіки в європейський та світовий простір відбуваються безперервні динамічні зміни та трансформаційні процеси майже в усіх сферах вітчизняної економіки, в тому числі й у сфері банківської справи. За останній досліджуваний період у банківському секторі відбулися десятки трансформацій, багато комерційних банків стали неприбутковими.

При вивченні динаміки фінансової діяльності банківських установ варто проаналізувати зміни, що виникли в банківському секторі, на прикладі одного з лідуючих банків України - АТ КБ «Приватбанк».

Наразі це державний банк, який продовжив свою ефективну діяльність і повністю докапіталізований. Міжнародні експерти розробляють нову стратегію роботи державного банку та готують стратегічних інвесторів до входу в капітал.

Дослідження фінансового забезпечення регіональної складової банківської діяльності сприятиме активізації інноваційного та інвестиційного надходження для ефективного розвитку територіальної одиниці. Не будучи виробничим регіоном, потенціал розширення та успішного динамічного розвитку банківських структур становить цікаву дослідницьку проблему, в тому числі і нашої кваліфікаційної роботи, в межах Кіровоградської області.

Актуальність теми пов'язана з необхідністю загальнонаукового обґрунтування додаткових джерел фінансового забезпечення в умовах розвитку банківського сектору регіону на засадах впровадження інновацій. Вивчення фінансового забезпечення в регіональному аспекті діяльності банківських структур дозволить йому стати одним із важелів інвестиційного чинника успішного розвитку територіальної одиниці. Оскільки Кіровоградська область не є виробничим регіоном, розширення та успішний динамічний розвиток банківської структури є важливою проблемою дослідження, в тому числі кваліфікаційної роботи.

Метою написання кваліфікаційної роботи виступає визначення макроекономічних факторів, які перешкоджають адекватному адаптуванню банківської системи в національному масштабі економіки для досягнення встановленої мети в регіональній перспективі, включаючи прямі інвестиції в економіку, експорт та імпорт, а також загальну тенденцію банківських операцій за останні роки. У дослідженні поставлені такі основні завдання, які необхідно вирішити:

- розкрити концептуальні аспекти вивчення фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонального банківського сектору економіки;
- визначити формування фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору України;
- вивчити міжнародний досвід фінансування інноваційного розвитку банківських установ:
- здійснити аналіз стану та особливостей фінансового забезпечення досліджуваної банківської установи та передумов інвестування в інноваційний розвиток
- запропонувати шляхи удосконалення фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонального банківського сектору економіки;
- запропонувати концепцію вдосконалення фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору Кіровоградської області.

Об'єктом дослідження є АТ КБ «Приватбанк». Предметом кваліфікаційної роботи – дослідження стану фінансово-економічної діяльності АТ КБ «Приватбанк» і його управління.

В кваліфікаційній роботі використані: методи наукових досліджень, що базуються на методах синтезу та науково-вибіркового підбору праці вітчизняних та зарубіжних вчених з даної тематики, фінансово-аналітичних методів з виявлення тенденцій розвитку фінансового забезпечення АТ КБ «Приватбанк»; наукового прогнозування на основі теорії ланцюгів Маркова; економіко-математичне моделювання взаємопов'язаних факторів, які

впливають на удосконалення фінансового забезпечення банківської установи на інноваційних засадах.

Інформаційною базою дослідження є публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, автентичні вітчизняні та зарубіжні джерела, матеріали наукових зборів, офіційна сторінка АТ КБ «Приватбанк», результати особистих спостережень, а також розрахунки та експертна інформація професіоналів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у дослідженні проблем удосконалення фінансових потоків для інноваційного розвитку регіонального банківського сектору економіки в контексті розробки моделі з концептуальними блоками для вдосконалення реалізації фінансування банківського сектору як державним, так і недержавним державних структур, які створюють додаткові внутрішні інвестиції для фінансового розвитку територіальної одиниці його розміщення, що є надзвичайно актуальним питанням.

Концептуальна модель удосконалення фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонального банківського сектору економіки (на прикладі АТ КБ «Приватбанк» Кіровоградської області). Покращено інструменти впровадження розробленої моделі підвищення фінансової стійкості регіонального розвитку банківських систем шляхом надання послуг цифрового банкінгу та розширення клієнтської бази за допомогою зниження тарифів і послуг, що надаються банком.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи відбувалася шляхом публікації тези доповіді на тему: «Напрями інноваційного розвитку банківської установи» (VII Міжнародна науково-практична конференція «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

1.1. Концептуальні аспекти вивчення фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонального банківського сектору економіки

Розвиток банківського сектору економіки регіонів є важливою складовою забезпечення стійкого економічного зростання. У цьому контексті фінансове забезпечення інноваційних процесів виступає ключовим фактором, що сприяє модернізації інфраструктури, впровадженню новітніх технологій та підвищенню конкурентоспроможності регіональних банківських установ.

Загалом, фінансове забезпечення інноваційного розвитку визначається як комплекс економічних, фінансових та організаційних заходів, спрямованих на мобілізацію, розподіл та використання ресурсів для реалізації інноваційних проектів.

У регіональному банківському секторі це включає: кредитування інноваційних проектів, розвиток спеціалізованих фінансових інструментів, створення фондів підтримки інновацій та залучення іноземних інвестицій і венчурного капіталу.

Варто відзначити, що чимало сучасних дослідників торкаються проблеми забезпечення адекватного фінансового забезпечення міцної та прогресивно розвиваючої сукупності банків у сфері національної та регіональної економіки. Це стає вирішальним у той час, коли світ і національна економіка стикаються з новою хвилею кризових явищ, що означає, що очікування глобальних інвестиційних потоків, на які спиралися економіка на національному рівні та інституції на державному рівні, можуть не виправдатися.

Актуальним питанням сьогодення для будь-якого розвитку банківського сектору в цілому та регіональної перспективи є покращення фінансової підтримки для сприяння економічним операціям та надання основних послуг щодо статуту та капіталу компанії.

Тому, на нашу думку, рекомендовано переорієнтуватися на внутрішні інвестиції, державну підтримку та програми для нормального функціонування як банківського сектору національної економіки, так і інші сфери виробництва та послуг в цілому, які з нею пов'язані. Цю проблему досліджували багато вчених як за кордоном, так і в країні.

Основні дослідження систематизуємо та наведемо в таблиці 1.1.

З таблиці 1.1 простежується обговорення існуючих ключових підходів щодо залучення та широкого охоплення таких ліквідних фінансових потоків для банківських структур від провідних сучасних науковців.

Таблиця 1.1 – Ключові підходи до визначення фінансового забезпечення та удосконалення потоків для банківських установ

№	Автор	Суть дослідження
1.	І. Богомолова	Основними завданнями дослідження є загалом запропонувати умови придбання більш капіталізованих банківських установ та розробити методологію контролю та регулювання процесів фінансування консолідації в умовах реструктуризації та сучасних національних умов для банків.
2.	О. Горалько	Підкреслив, що операції банку ніколи не можуть вважатися ймовірними джерелами відмивання грошей, і установа повинна вести облік усіх даних клієнтів і фінансових операцій, щоб вселити більше довіри до клієнтів, розширити клієнтську базу, належне фінансове управління установою для підвищення фінансової безпеки банку.
3.	Б. Шпильовий	У своїй роботі обґрунтовує, що стан фінансової безпеки та безпеки банку безпосередньо залежить від держави і що політична ситуація, що склалася як у регіональному, так і в національному масштабі, значною мірою сприяє функціонуванню всієї банківської системи в цілому.
4.	Н. Радова	В роботі зазначено необхідність переходу на європейські стандарти нормативно-регуляторного забезпечення та управління процесами в банківському менеджменті та збільшення частки інтернет-сервісів в умовах економічної кризи.

Джерело: складено автором на основі [9]

Далі, вважаємо за доцільне, дослідити більш детально динаміку ключових показників діяльності основних державних банків у національній системі, оскільки позитивною динамікою для розвитку може стати додаткова фінансова підтримка інвестицій як у самі установи, так і в розвиток регіонів та громад. Проаналізуємо основні показники діяльності українських державних банків.

Оскільки досліджуваний АТ КБ «Приватбанк» зараз належать до державних банківських установ національної економіки, наведемо дані на рисунку 1.1.

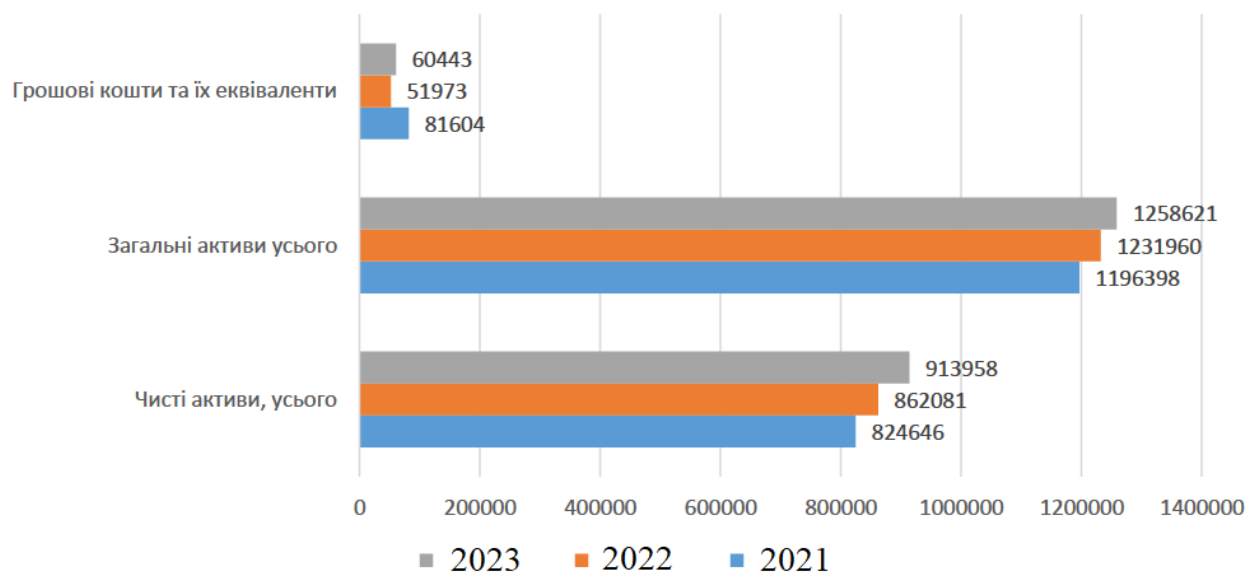

Рисунок 1.1 – Динаміка основних показників діяльності державних банків України

Джерело: складено автором на основі [14]

Після вивчення даних на рисунку 1.1 можна сказати, що впродовж досліджуваного періоду простежується певна позитивна динаміка за більшістю показників, незважаючи на таке явище, як криза світової та національної економіки. Наприклад, наприкінці 2023 року він становив 11 96 398 млн гривень, на початок жовтня поточного року він досяг 12 586 121 млн. грн, що свідчить про стабільну діяльність у державному секторі економіки.

Подібну позитивну динаміку можна спостерігати і за показниками чистих активів державних банків. Оскільки в 2022 році цей показник становив 824,646 млн гривень, то вже в 2023 році чисті активи зросли до 913,958 млн гривень, що знову є досить позитивним показником для зростання банківського сектору національної економіки. Що стосується показника грошових коштів та їх еквівалентів, то цей показник помітно знизився з позначки 801,604 млн. грн. до 60,443 млн. грн, хоча ми вважаємо таку тенденцію зниження умовним явищем.

1.2. Передумови формування фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору України

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку є ключовим елементом у підвищенні конкурентоспроможності банківського сектору та забезпеченні його стійкості в умовах динамічних змін економічного середовища.

Формування передумов для розвитку цього процесу вимагає аналізу економічних, регуляторних, технологічних та соціальних факторів, які впливають на інноваційний потенціал банків (рис. 1.2).

Таким чином, з рисунку 1.2, видно, що ключовими передумовами фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору України в сучасних умовах слугують:

1. Економічні передумови:
  - Макроекономічна стабільність: є важливою умовою для інвестицій у банківський сектор та стимулювання інновацій. В Україні спостерігається поступове відновлення економіки після кризових явищ, що створює основу для залучення коштів у модернізацію банківських процесів.
  - Доступ до капіталу: інтеграція України у світові фінансові ринки сприяє залученню зовнішніх інвестицій, які можуть бути використані для впровадження новітніх технологій у банківській сфері.

– Рівень конкуренції: високий рівень конкуренції на ринку банківських послуг стимулює банки до пошуку інноваційних рішень для утримання клієнтів та підвищення ефективності діяльності.

2. Регуляторні передумови:

– Політика Національного банку України (НБУ): регуляторні ініціативи НБУ спрямовані на підтримку цифровізації банківського сектору, зокрема через впровадження стандартів відкритого банкінгу, таких як Open Banking API, розвиток платформи електронних платежів SEP-4 та стимулювання фінансових технологій (FinTech), що включає розширення співпраці з FinTech-компаніями.

Рисунок 1.2 – Передумови формування фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору України

Джерело: складено автором

– Державні програми підтримки: урядові програми, спрямовані на стимулювання інноваційної діяльності, забезпечують додаткові ресурси для банків, зацікавлених у розробці нових продуктів та послуг.

– Гармонізація законодавства з ЄС: орієнтація на європейські стандарти регулювання банківської діяльності сприяє адаптації найкращих практик у сфері фінансування інновацій.

3. Технологічні передумови:

– Цифровізація економіки: швидкий розвиток цифрових технологій в Україні створює сприятливі умови для інновацій у банківській сфері, таких як онлайн-банкінг, мобільні додатки та безконтактні платіжні системи.

– Використання Big Data та AI: широке впровадження технологій аналізу великих даних (Big Data) та штучного інтелекту (AI) сприяє підвищенню ефективності операцій, оптимізації процесів ухвалення рішень, персоналізації фінансових послуг, а також виявленню шахрайських операцій у режимі реального часу. Банки активно використовують ці інструменти для аналізу клієнтських даних, прогнозування фінансових ризиків та вдосконалення маркетингових стратегій.

– Фінансові технології (FinTech): співпраця банків із FinTech-компаніями дозволяє впроваджувати інноваційні рішення, оптимізувати процеси та розширювати спектр послуг. Це включає інтеграцію API для забезпечення безшовного обміну даними, розробку мобільних платіжних платформ, впровадження смарт-контрактів для автоматизації операцій, а також створення чат-ботів та інших інструментів на основі штучного інтелекту для покращення клієнтського досвіду.

4. Соціальні передумови:

– Зміна поведінки споживачів: зростання популярності цифрових каналів обслуговування та очікування клієнтів щодо швидкого доступу до фінансових послуг спонукають банки адаптувати свої стратегії.

– Підвищення фінансової грамотності: розвиток фінансової грамотності населення сприяє більш активному використанню інноваційних продуктів і послуг.

– Кадровий потенціал: наявність висококваліфікованих спеціалістів у сфері інформаційних технологій та фінансів є важливою умовою для впровадження інновацій.

Таким чином, передумови формування фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору України базуються на комплексі економічних, регуляторних, технологічних і соціальних факторів, які створюють сприятливе середовище для стимулювання інновацій, що є важливим кроком на шляху інтеграції України у глобальний фінансовий простір і забезпечення конкурентоспроможності банківського сектору. Ефективна реалізація цих передумов потребує координації дій між банківськими установами, регулятором та урядом.

1.3. Міжнародний досвід фінансування інноваційного розвитку банківських установ

Останніми роками в науковій літературі з'явилося усталене розуміння банківських інновацій, які характеризуються як кінцевий результат інноваційних зусиль, спрямованих на створення нових або вдосконалення існуючих банківських продуктів (послуг), процесів, рекламних технологій та нові методи управління банківськими установами, спрямовані на отримання додаткового доходу та забезпечення конкурентних переваг [4].

Раніше ряд дослідників ототожнювали банківські інновації з фінансовими інноваціями. Однак важливо зазначити, що фінансові інновації, такі як розробка нових фінансових інструментів і фінансових технологій, відбуваються не лише в банківському секторі, а й серед інших учасників фінансового ринку.

І навпаки, банківські інновації охоплюють ширшу сферу, окрім фінансових інновацій, вона включає різні сфери інноваційної діяльності банків, зокрема організацію, менеджмент, маркетинг і технології [19].

Інновації зазвичай класифікують на основі різних критеріїв, включаючи рівень інноваційності, типи залучених об'єктів, сфери поширення результатів і конкретні потреби, на які вони спрямовані (табл. 1.2).

Інновації можна класифікувати за характером їхнього впливу: ті, що забезпечують позитивні фінансові результати, покращують якісні параметри послуг для клієнтів, створюють кращі умови праці для персоналу, мінімізують ризики та сприяють досягненню соціальних та іміджевих ефектів.

Більшість банківських інноваційних технологій з'явилися у відповідь на потреби споживачів, а структура інноваційних продуктів комерційних банків за останні 10–15 років суттєво змінилася.

Наприклад, у 2007–2008 роках, під час активного розвитку кредитування, банки пропонували продукти, орієнтовані на молодь, яка активно витрачала кошти.

У період фінансової кризи інновації зосередилися на депозитних продуктах, орієнтованих на людей віком від 35 років, які прагнули стабільності.

Нині основний акцент робиться на інноваціях, заснованих на цифрових технологіях, таких як мобільні додатки, хмарні рішення, блокчейн тощо.

Сучасні банківські технології відповідають ключовим потребам споживачів, зокрема забезпечують зручність (доступність у будь-який час і в будь-якому місці), швидкість, можливість контролю та самостійності, що значно спрощує обслуговування клієнтів і скорочує витрати часу на проведення фінансових операцій.

Виходячи з вищенаведених передумов, варто відзначити, що інноваційний розвиток банківської системи є ключовим фактором її конкурентоспроможності та адаптації до змін сучасної економіки.

Міжнародний досвід показує, що ефективне фінансування інновацій у банківській сфері потребує участі як держави, так і приватного сектора, а також підтримки міжнародних організацій.

З огляду на це, вважаємо за потрібне, розглянути найбільш успішні приклади та моделі фінансування інновацій, які можуть бути корисними для впровадження в інших країнах, включно з Україною.

Таблиця 1.2 – Види банківських інновацій

Ознака	Види	Суть
За ступенем інноваційності	відносні (реактивні, екстенсивні)	запровадження банком новацій, що вже успішно використовуються іншими (інтернет-банкінг, мультивалютні депозити), удосконалення існуючих
	абсолютні (стратегічні, інтенсивні)	запровадження чогось взагалі нового, раніше ніким не використовованого (у свій час запровадження електронного підпису у банківській сфері).
Залежно від сфери поширення результатів	внутрішні	інновації, які забезпечують підвищення ефективності роботи банківської установи, поліпшуючи перебіг тих процесів, які відбуваються безпосередньо у самому банку (вдосконалення організації банківської діяльності, умов праці та підвищення кваліфікації персоналу (запровадження АТ КБ «Приватбанк» внутрішнього електронного документообігу)
	зовнішні	інновації, орієнтовані на розширення та диверсифікацію банківських послуг
За об'єктами:	продуктові	розробка нових або модифікація існуючих банківських продуктів (платіжні мінітермінали)
	процесні	удосконалення банківських бізнес-процесів
	технологічні	формування нових і модифікація вже наявних технологій надання банківських послуг, оброблення та захист даних клієнтів, технологічне забезпечення
	управлінські	стосуються змін організаційної структури банку, механізмів планування, контролю, стимулювання
За характером потреб, що задовольняються	маркетингові	інновації у каналах збуту та маркетингових комунікаціях комерційного банку
	інновації, що спрямовані на створення нових потреб	вимагають наявності у персоналу банків певного творчого та інноваційного потенціалу, підкріпленого результатами ретельних маркетингових і соціологічних досліджень. Такі інновації несуть у собі значні ризики невдачі у разі помилкового стратегічного рішення
	інновації, що спрямовані на задоволення наявних потреб	виникають або із власних розробок банку, або шляхом запозичення чужого досвіду

Джерело: складено автором

1. Досвід США: США є світовим лідером у впровадженні інновацій завдяки розвинутій екосистемі венчурного капіталу та активній участі приватного сектору.

Провідні банки, такі як JPMorgan Chase і Bank of America, інвестують у штучний інтелект, блокчейн і рішення на основі великих даних через венчурні фонди, партнерство з фінтех-компаніями, стратегічні альянси, що дало змогу реалізувати проєкт із використання блокчейну для міжбанківських розрахунків у межах проєкту JPM Coin.

2. Досвід Європейського Союзу: ЄС використовує підхід, що поєднує державне фінансування та приватні інвестиції. Завдяки програмі Horizon Europe банківські установи отримують доступ до грантів для впровадження цифрових рішень.

Наприклад, банк BBVA активно використовує кошти європейських фондів для розвитку цифрових платформ і аналітичних систем.

3. Досвід Азії: країни Азії, зокрема Китай та Сінгапур, демонструють ефективну модель фінансування, яка базується на синергії державних програм і технологічних інновацій.

У Китаї, наприклад, банки, такі як ICBC, отримують підтримку від держави для розробки мобільних платіжних систем і платформ хмарних обчислень.

У Сінгапурі регулятор MAS (Monetary Authority of Singapore) запускає ініціативи зі співфінансування фінтех-стартапів, які співпрацюють із банківським сектором.

4. Роль міжнародних організацій у фінансуванні інновацій: Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку активно підтримують інноваційні ініціативи у банківській сфері.

Наприклад, ЄБРР надає кредити на розвиток цифрових сервісів у країнах Центральної та Східної Європи, включно з Україною для забезпечення доступу до фінансування для банків, що прагнуть трансформувати свої операційні моделі.

5. Успішні кейси з міжнародної практики:

- Revolut (Великобританія): цифровий банк, який залучив фінансування від венчурних фондів для створення інноваційних платіжних послуг;
- Monzo (Великобританія): банківський стартап, який використав краудфандинг для розвитку своєї платформи;
- DBS Bank (Сінгапур): реалізація цифрових рішень завдяки підтримці урядових програм.

Таким чином, міжнародний досвід фінансування інноваційного розвитку банківських установ демонструє важливість інтегрованого підходу, що поєднує венчурне фінансування, державну підтримку та участь міжнародних організацій.

Вивчення таких практик може стати основою для розробки ефективних механізмів підтримки інновацій у банківській системі України.

РОЗДІЛ 2

СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСЛІДЖУВАНОЇ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ ТА ПЕРЕДУМОВ ІНВЕСТИВАННЯ В ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

2.1. Загальна характеристика АТ КБ «Приватбанк»

АТ КБ «ПриватБанк» є одним із найуспішніших універсальних банків в Україні, приділяючи особливу увагу обслуговуванню роздрібного та, меншою мірою, корпоративного сектору. Заснований у березні 1992 року, банк зараз повністю належить державі, яка має повну власність.

Єдиним акціонером АТ КБ «ПриватБанк» є Кабінет Міністрів України, який володіє 100% акцій (рис. 2.1).

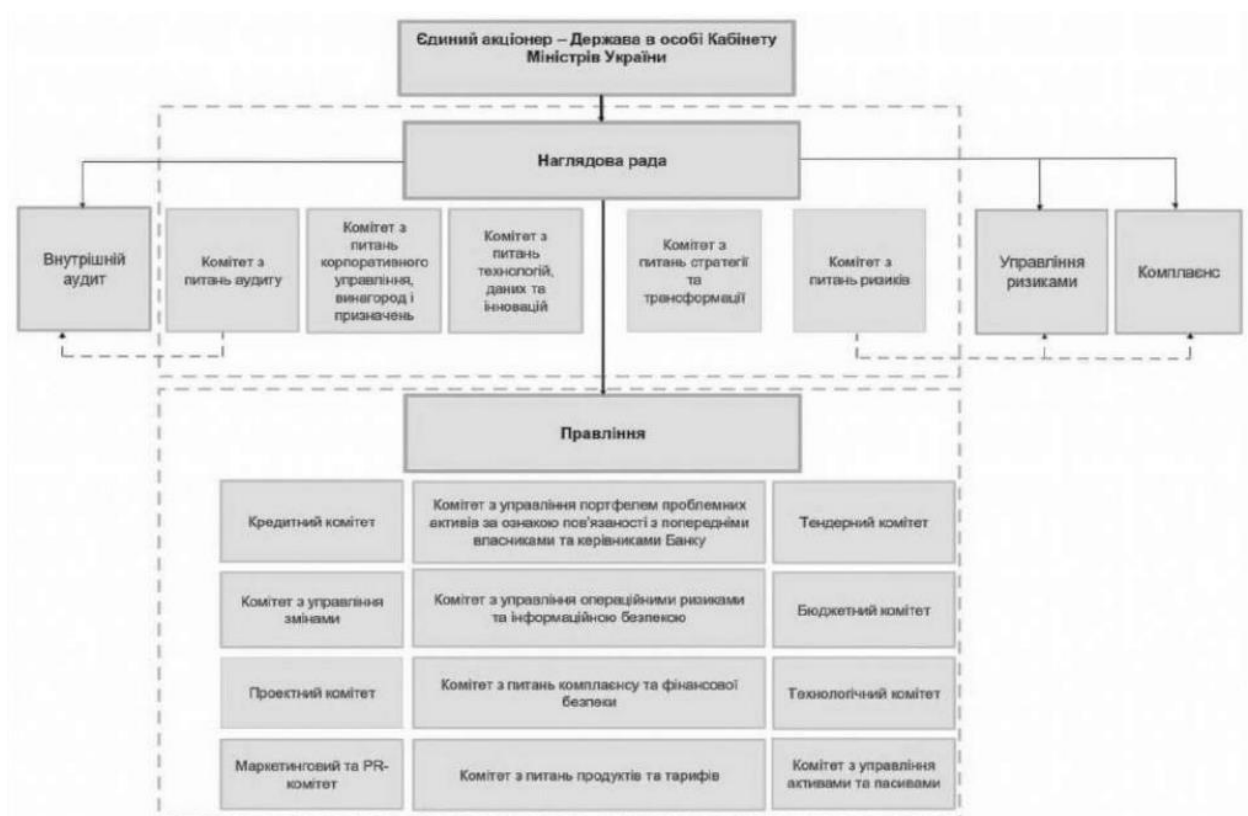

Рисунок 2.1 – Структура корпоративного управління АТ КБ «Приватбанк»

Джерело: складено автором на основі [15]

Наглядова рада є керівним органом, контролюючи дії Правління, захищаючи інтереси вкладників, кредиторів та акціонерів. До складу Наглядової ради входять кілька комітетів, які займаються аудитом, ризиками, корпоративним управлінням, технологіями, даними та інноваціями, а також стратегією та трансформацією. При цьому Правління відповідає за організацію та управління поточною діяльністю банку.

АТ КБ «Приватбанк» має ліцензію НБУ на здійснення комерційної діяльності та надання комплексу послуг як фізичним, так і корпоративним клієнтам.

Приват24 – це система дистанційного банківського обслуговування клієнтів АТ КБ «Приватбанк», визнана провідною платформою інтернет-банкінгу в Україні. Ця система дозволяє користувачам здійснювати фінансові операції в режимі реального часу, без обмежень у часі та місці.

Приват24 надає комплексне інформаційне обслуговування та виконує операції на основі заявок клієнтів, поданих дистанційно через Інтернет. Сервіс має ряд переваг, серед яких широка популярність серед українських користувачів і цілодобова підтримка онлайн-чату. Крім того, Приват24 надає низку функціональних можливостей, включаючи можливість переглядати стан рахунків і виписки, поповнювати мобільні телефони, переказувати кошти, оплачувати рахунки та купувати квитки на транспорт. Платформа додатково полегшує безконтактні платежі за допомогою QR-кодів. Для віддаленого обслуговування клієнтів SMS-банкінг доступний через різні канали, такі як текстові повідомлення, Viber, Telegram і Gmail. Взаємодія з Viber дозволяє клієнтам отримувати інформацію від АТ КБ «Приватбанк» через чат-бот і бізнес-акаунт, забезпечуючи тим самим безпечну та перевірену взаємодію. Кожен із цих каналів віддаленого обслуговування оснащений надійними заходами безпеки, які охоплюють багаторівневу систему доступу, обмеження транзакцій і впровадження протоколу SSL для захисту даних, що передаються.

На додаток до своїх онлайн-послуг, АТ КБ «Приватбанк» підтримує широку мережу відділень, банкоматів і терміналів самообслуговування, які полегшують надання послуг по всій країні, за винятком тимчасово окупованих територій. Крім того, АТ КБ «Приватбанк» активно розширює мережу банкоматів і терміналів, удосконалюючи їх програмне забезпечення та впроваджуючи нові функції обслуговування.

Станом на 1 січня 2024 року в АТ КБ «Приватбанк» діяло 1132 відділення [15]. За цим показником він посідає друге місце після Ощадбанку. За 2023 рік у банку скоротилося 28 відділень, а за чотири роки загальна кількість відділень зменшилася на 929 (рис. 2.2).

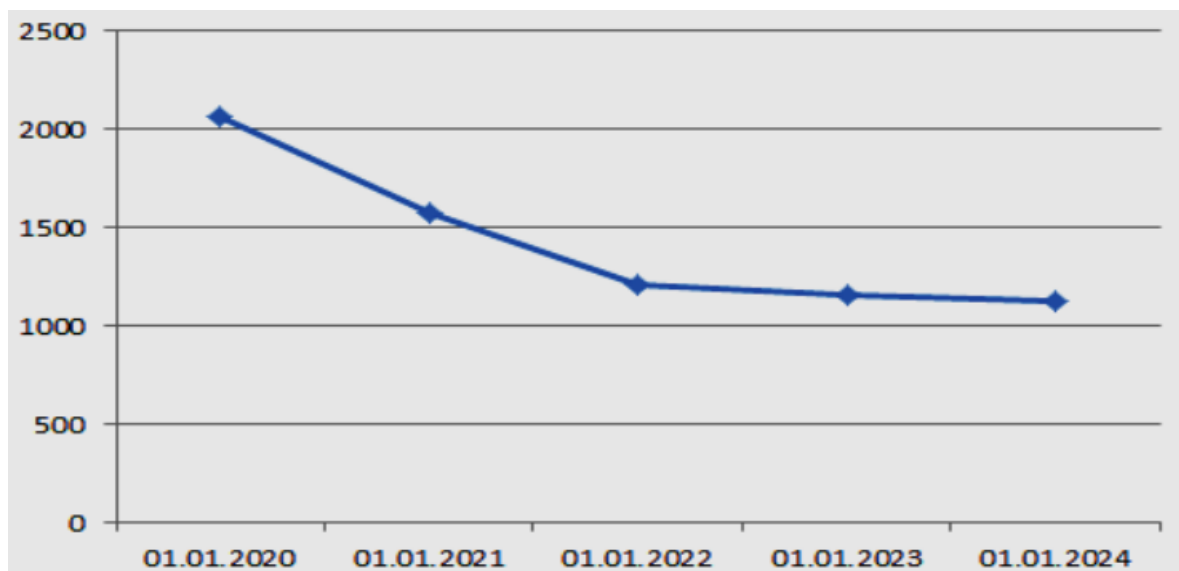

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості відділень АТ КБ «Приватбанк» протягом 2022-2024 років

Джерело: складено автором за матеріалами НБУ [14]

Досліджуване регіональне відділення АТ КБ «Приватбанк» знаходиться в місті Кропивницький. Відділення діє відповідно до регламенту Кропивницького регіонального управління, дотримуючись законодавства України, зокрема законів «Про банки і банківську діяльність» та «Про господарські товариства».

Відповідно до чинного законодавства, АТ КБ «Приватбанк» бере повну відповідальність за діяльність окремих відділень. Основним показником їх ефективності є показник прибутковості.

Регіональний офіс АТ КБ «Приватбанк» у м. Кропивницький надає широкий спектр банківських та фінансових послуг, а також бере участь у різноманітних видах діяльності, визначених офіційними ліцензіями та Положеннями.

Враховуючи те, що Кропивницьке регіональне управління АТ КБ «Приватбанк» не має статусу юридичної особи та виконує всі функції від імені банку, вбачається за необхідне провести ретельну оцінку фінансового стану банківської установи АТ КБ «Приватбанк».

Станом на 1 січня 2024 року АТ КБ «Приватбанк» займає позицію лідера банківського сектору, випереджаючи інші банківські установи за кількома показниками.

Серед цих показників загальні активи досягли 582,85 млрд. грн, а також значна сума позикових коштів клієнтів у розмірі 321,71 млрд. грн. Крім того, банк характеризується показниками за окремими активами, зокрема: гривневі активи становлять 192,58 млрд. грн, а валютні – 2,60 млрд. дол.

АТ КБ «Приватбанк» продемонстрував значні успіхи у задоволенні фінансових вимог юридичних осіб, залучивши кошти на загальну суму 95,09 млрд. грн. Нарешті, банківська установа посіла другу позицію за обсягом виданих кредитів із сумою 70,19 млрд. грн.

На наступному етапі, вважаємо за доцільне, дослідити існуючий механізм підтримки фінансової стабільності АТ КБ «Приватбанк». Враховуючи відмінні характеристики банківської установи, доцільно проводити цей аналіз через призму управління банківськими ризиками. Така перспектива є виправданою, оскільки внутрішні фактори, пов'язані з банківськими ризиками, мають найбільший вплив на формування стратегії майбутнього розвитку банку.

Система управління ризиками АТ КБ «Приватбанк» принципово розроблена таким чином, щоб створити чітке розмежування ролей, прав і відповідальності між різними підрозділами та керівними структурами.

Метою АТ КБ «Приватбанк» є сприяння ефективному застосуванню практик управління ризиками, як зазначено в Статуті (Додаток А). Крім того, ця структура гарантує відокремлення процесу оцінки ризику від процесу прийняття рішень щодо зменшення ризику.

АТ КБ «Приватбанк» впроваджує систему управління ризиками, яка охоплює кілька основних напрямків, до яких входять такі: Наглядова рада, Комітет з аудиту та ризиків Наглядової ради, Керівний та Кредитний комітети, Комітет з управління активами та пасивами, внутрішнього аудиту, відділ управління ризиками, відділ комплаєнс, казначейство, департамент, відповідальний за аналіз активів, зобов'язань та інвестицій, а також бек- і мідл-офіс та бізнес-підрозділи, які безпосередньо беруть на себе ризики, включно з тими, хто відповідає за пряме прийняття ризику.

Для більш повного уявлення про систему управління фінансовими ризиками АТ КБ «Приватбанк» доцільно розглянути методи, які використовуються в управлінні окремими категоріями ризиків. Ці категорії охоплюють кредитний ризик, валютний ризик, ризик відсоткової ставки та ризик ліквідності.

Для забезпечення ефективного управління кредитним ризиком важливо регулярно оцінювати спроможність позичальників виконувати свої зобов'язання, пов'язані з погашенням кредиту та відсотків. Цей процес вимагає постійного контролю за якістю кредитного портфеля, зміни кредитних лімітів, отримання застави, а також ретельної оцінки та переоцінки цієї застави. Вичерпні звіти містять всю актуальну інформацію щодо стану кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк».

Крім того, щоб гарантувати постійний нагляд за кредитними ризиками, АТ КБ «Приватбанк» бере активну участь в оцінці та управлінні проблемною заборгованістю на різних етапах її виникнення та вирішення. Ця оцінка

охоплює такі елементи, як загальна сума боргу, статус і наявність застави, ймовірність і готовність погасити позику, а також накопичені відсотки. Отже, для вирішення проблемної заборгованості виконуються наступні етапи:

- в обов'язки входить управління та дотримання графіка платежів, а також своєчасне повідомлення клієнта про будь-які порушення або невідповідності;
- ефективної комунікації з клієнтами можна досягти за допомогою низки методів, включаючи телефонні дзвінки, SMS та IVR-повідомлення, на додаток до розсилки листів щодо прострочених платежів, які перевищили тривалість від 1 до 90 днів;
- реалізація низки заходів щодо вирішення проблеми боргів можлива шляхом добровільного погашення боргів;
- судовий процес для стягнення непогашеної заборгованості можливий шляхом подання претензії та подання позову.

АТ КБ «Приватбанк» використовує різноманітні інструменти управління боргом, що охоплюють декілька стратегій. Ці стратегії включають розповсюдження небажаних повідомлень, застосування SkipTracing для збору додаткової інформації про клієнтів, використання автоматизованої системи Debt Collect для списання боргів, виконання ініціатив щодо реструктуризації, виключення боргу з балансу, аутсорсинг операційних функцій, а також участь у факторингових і заставних операціях.

Окрім доларів США та євро, основною валютою АТ КБ «Приватбанк» є українська гривня. Отже, фундаментальним завданням стратегічної політики АТ КБ «Приватбанк» є грамотне управління процентним ризиком. Цей підхід застосовано для захисту від можливих фінансових втрат, спричинених коливаннями процентних ставок.

Банківська установа може зазнати збитків через коливання процентних ставок, які впливають на її активи та пасиви. Цей вплив особливо очевидний, коли позики надаються за фіксованою процентною ставкою, яка

відрізняється від сум і умов відповідних зобов'язань, які також підпадають під фіксовану процентну ставку.

Для забезпечення послідовного контролю за процентною політикою в АТ КБ «Приватбанк» утворено Комітет з управління активами та пасивами. Завданням цього комітету є моніторинг та регулювання процентного ризику шляхом застосування методології GAP. В їх обов'язки входить постійний нагляд і контроль.

Основний принцип GAP полягає в розмежуванні активів і пасивів. На цю відмінність, у свою чергу, суттєво впливають коливання процентних ставок протягом конкретних інтервалів часу.

Конкретним результатом GAP-аналізу є оцінка впливу коливань процентних ставок на чистий процентний дохід АТ КБ «Приватбанк». Методикою, яка зазвичай використовується для цієї мети, є стрес-тестування, яке спеціально спрямоване на оцінку процентного ризику. Основною метою цього аналізу є визначення умов, за яких банківська установа може зазнати потенційних збитків. Вкрай важливо визначити розмір цих потенційних втрат.

Процес стрес-тестування передбачає перевірку чутливості чистого процентного доходу до коливань процентних ставок. Ця оцінка передбачає, що відсоткові ставки можуть зрости або знизитися на певний відсоток.

АТ КБ «Приватбанк» наражається на ризик дострокового погашення через видачу кредитів як з фіксованою, так і зі змінною процентною ставкою. Ці кредити можуть бути погашені позичальниками протягом тривалого терміну. Отже, прибуток та капітал АТ КБ «Приватбанк» навряд чи зазнають значного впливу, оскільки дані кредити обліковуються за амортизованою вартістю. Сума дострокового погашення дорівнює або майже дорівнює амортизованій вартості, пов'язаній з позиками та авансами клієнтам.

Що стосується управління ризиком ліквідності, АТ КБ «Приватбанк» в якості основних стратегічних завдань визначає такі кроки:

– одна стратегія регулювання обсягів використання коштів передбачає розвиток диверсифікованої ресурсної бази разом із запровадженням обмежень на концентрацію коштів;

– метою виступає пом'якшення ризику ліквідності шляхом забезпечення наявності значного резерву ліквідних активів, які відповідають суворим стандартам якості;

– метою виступає підтримка показників ліквідності вище встановлених стандартів;

– внески як юридичних, так і фізичних осіб є постійним та надійним джерелом підтримки АТ КБ «Приватбанк». Ці внески допомагають створити міцну фінансову базу та покращити канал надходження ресурсів.

Таким чином, можна зробити висновок, що АТ КБ «ПриватБанк» створив основу, яка сприяє ефективному управлінню фінансовою стабільністю досліджуваної банківської установи.

На наступному етапі було б доцільно провести ретельну оцінку фінансового стану з використанням фінансової звітності АТ КБ «Приватбанк» (Додаток Б).

2.2. Оцінка фінансово-економічних показників діяльності банку

Основою підтримки фінансової стабільності в банківській установі є вмиле управління активами та пасивами. Визнання невід'ємного зв'язку між цими двома елементами має важливе значення.

Найважливішим інструментом забезпечення фінансової стабільності будь-якої банківської установи є взаємодоповнюваність активних та пасивних операцій, що передбачає адаптивне управління активами та пасивами банківської установи.

При розгляді такого сценарію дуже важливо, щоб управління активами дотримувалося портфельної стратегії. Метою цієї стратегії є досягнення найвищого доходу з одночасним зниженням рівня ризику. Такий підхід

спрямований на збереження фінансової стабільності банківської установи. Важливо підкреслити, що основою фінансової стабільності банківської установи є володіння активами найвищої якості.

При оцінці структури активів ретельний аналіз кредитного портфеля має вирішальне значення, враховуючи те, що він становить переважну частину цих активів. Такий аналіз має бути зосереджений на диверсифікації, якості та прибутковості кредитного портфеля. Якісні характеристики активів відіграють важливу роль в оцінці фінансової стійкості банківських установ. Тим не менш, важливо визнати, що НБУ наразі утримується від впровадження регуляторних заходів щодо якості активів. Отже, стає неможливим класифікувати банки на активні та проблемні установи за рівнем якості активів.

У результаті можна помітити, що фінансові установи, визначені як проблемні, мають структуру, що характеризується нижчою якістю активів, що робить їх відновлення недосяжним. Емпіричні дані вказують на те, що вітчизняні банки часто переживають тривалі періоди фінансової санації без будь-яких значних результатів.

Регулярний моніторинг якості активів є надзвичайно важливим. Наведені в таблиці 2.1 дані є суттєвим доказом відсутності в АТ КБ «Приватбанк» дебіторської заборгованості, відстрочених податкових активів та інвестиційної нерухомості, що свідчить про вміння банку ефективно управляти розподілом активів в умовах підвищеного ризику.

Крім того, досліджувана банківська установа відповідає встановленим критеріям фінансової стабільності в банківському секторі, що активно розвивається. Слід зазначити, що понад 50,0% кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк» становлять інвестиційні цінні папери, які віднесені до категорії низькоризикових активів. Більше того, важливо підкреслити, що частка основних і нематеріальних активів залишається відносно незначною, показник якої зріс із 1,31% у 2019 році до 1,51% у 2023 році. Ця тенденція

відображає надійну базу активів і її відповідність загальній фінансовій стабільності банківської установи.

Дані, наведені в таблиці 2.1, свідчать про те, що загальні активи АТ «Приватбанк» у 2023 році становили 401 296 млн грн, що відображає вражаюче зростання на 57,5% порівняно з 2019 роком.

Таблиця 2.1 – Активи АТ КБ «Приватбанк» у 2019-2023 роках, млн. грн

Активи	Період, роки					Відносне відхилення (2023/2019), разів
	2019	2020	2021	2022	2023	
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	25296	27360	45894	49911	52835	108,9
Заборгованість банків	4516	-	27118	25059	26243	481,1
Кредити та аванси клієнтів	38335	50140	59544	55021	68218	78,0
Інвестиційні цінні папери:	161012	180081	152157	221661	222277	38,0
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	34336	86244	84680	100750	93096	171,1
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	90354	79299	66602	119196	129074	42,9.
- за амортизованою собівартістю	36322	14538	875	1715	107	-99,7
Поточні податкові активи	184	184	2257	6660	9978	5322,8
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію/інвестиції в дочірні компанії	30	30	155	30	30	-
Інвестиційна нерухомість	579	3340	3379	2933	1989	243,5
Активи з права користування	-	-	1716	1748	1288	збільшення в 1288 разів
Основні засоби та нематеріальні активи	3326	3793	4764	5894	6074	82,6
Інші фінансові активи	490	2743	2210	3448	2644	439,6
Інші активи	9652	8899	9285	8900	9713	0,6
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	11268	1361	1244	1228	-	зменшення в 11268 разів
Активи, утримувані для продажу	117	117	-	32	7	-94,0
Всього активів	254805	278048	309723	382525	401296	57,5

Джерело: складено автором на основі річних звітів АТ КБ «Приватбанк»

У 2023 році сума заборгованості банківської установи збільшилася на 27 539 млн, грн, а поточних податкових активів на 9 794 млн грн. Натомість відбулося зниження обсягу інвестиційних цінних паперів за амортизованою

вартістю, які зменшилися на 36 215 млн грн, що свідчить про можливе уповільнення інвестиційної активності відносно показників 2019 року.

Отже, підвищення рівня активів банківської установи позитивно сприяє збереженню фінансової стабільності. Реалізувати цю мету можна за рахунок збільшення частки функціональних активів при одночасному зменшенні обсягу непрацюючих і проблемних активів.

Щоб запобігти виникненню кризи, пов'язаної з наявністю неякісних активів, банківським установам вкрай необхідно створити резервний фонд, який забезпечить можливість вести активну діяльність на рівні, сприятливому для нормального функціонування. У цьому контексті величина резервного фонду виконує захисну функцію.

Саме з метою оцінки фінансової стійкості, вважаємо за доцільне, провести експертизу пасивів АТ КБ «Приватбанк».

Ресурсна база АТ КБ «Приватбанк» формується з багатьох джерел, які охоплюють кошти як на поточних, так і чекових рахунках, а також строкові депозити. Крім того, банк генерує ресурси шляхом випуску депозитних сертифікатів і векселів, спрямованих на юридичних осіб. Крім того, залишки на депозитних та поточних рахунках фізичних осіб додатково збагачують ресурсну базу банку.

Основою ефективної діяльності банківської установи є її стабільна ресурсна база. Досягнення такої стабільності вимагає певного ступеня диверсифікації, що дозволяє банківській установі залучати грошові ресурси з багатьох джерел, зберігаючи при цьому рівновагу своїх активів. Ця рівновага повинна підтримуватися в межах заздалегідь визначених термінів і процентних ставок.

Щоб оцінити ступінь диверсифікації відповідальності, важливо враховувати різні фактори, пов'язані з розподілом депозитів, які включають географічні та галузеві характеристики, а також їхні розміри та категорії, на додаток до тривалості участі та інших відповідних критеріїв.

При проведенні аналізу зобов'язань надзвичайно важливо зосередитися на дослідженні строкових депозитів, зроблених невеликими вкладниками або конкретною групою великих клієнтів.

Незначний ризик може виникнути виключно в разі раптового зняття коштів. Отже, доцільно включити в договори з вкладниками пункт, який дозволяє коригувати процентні ставки за вкладами. Ця рекомендація ґрунтується на розумінні того, що ринкові відсоткові ставки постійно коливаються внаслідок дії об'єктивних факторів.

Міжбанківські кредити, що вирізняються своїми короткостроковими та епізодичними характеристиками, відіграють вирішальну роль у фінансовому середовищі. Ринок міжбанківських кредитів містить значний ступінь ризику, що негативно впливає на прибутковість банківських установ.

Під час перевірки фінансової звітності банківської установи оцінка зв'язку між нестабільними кредитними джерелами, такими як міжбанківські позики, є важливою.

Крім того, слід також брати до уваги співвідношення заборгованості до власного капіталу щодо векселів, випущених банком. Така теза впливає з реальності, що в періоди фінансових потрясінь власники банкнот прагнуть швидкого повернення своїх інвестицій, тим самим ускладнюючи придбання нових банкнот, подібно до проблем, з якими стикаються під час забезпечення міжбанківських позик.

Помітним джерелом залишків є рахунки лоро, відкриті в банках-кореспондентах, які охоплюють національну та іноземну валюти. Залишки на рахунках лоро є особливим активом, насамперед через постійний ризик, пов'язаний із передчасним вилученням депозитів. Цей ризик є наслідком постійної необхідності дотримання банківськими установами обов'язкових резервних вимог.

При управлінні зобов'язаннями банку вкрай важливо віддати пріоритет нагляду за індивідуальними рахунками, оскільки ця сфера вимагає найбільших витрат часу та зусиль.

Практичні дані свідчать про те, що банківська установа може відшкодувати свої витрати лише в тому випадку, якщо кошти, отримані від фізичних осіб, перевищують 10% її зобов'язань, залишаючись при цьому меншими за розмір капіталу банківської установи. Це положення є важливим для захисту інтересів фізичних осіб та забезпечення фінансового резерву для потенційних внесків до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Отже, частина коштів банківської установи вилучається з активного обігу. І навпаки, якщо фінансовий стан установи суттєво погіршиться до такого рівня, коли вона не зможе відшкодувати вкладникам, Фонд може втрутитися та використати свої ресурси.

Зрештою, така система сприяє виникненню впевненості та довіри до банківських установ.

Вважаємо за доцільне перейти безпосередньо до аналізу змін у зобов'язаннях досліджуваної банківської установи (табл. 2.2).

Інформація, наведена в таблиці 2.2, чітко демонструє значне зростання зобов'язань АТ КБ «Приватбанк» у період з 2019 по 2023 роки, зокрема відображаючи збільшення на 146 491 млн. грн. Таке помітне зростання можна пояснити кількома факторами та показниками, які зазнали значних змін.

Заборгованість клієнтів зросла на 112 553 млн. грн, а додаткові фінансові зобов'язання зросли на 2 011 млн. грн. Нефінансові зобов'язання зросли на 2 808 млн. грн, резерви від переоцінки будівель збільшено на 3 344 млн. грн.

Доцільно взяти до уваги вищезазначену інформацію, яка свідчить про те, що АТ КБ «Приватбанк» має на меті залучення клієнтів шляхом сприяння зарахуванню коштів на рахунки та інвестиціям. Така стратегія, яку використовує банк, виявляється дуже ефективною.

Збільшення резервів та інших активів АТ КБ «Приватбанк» означає розширення його діяльності, що, відповідно, призводить до збільшення кредитного портфеля банківської установи.

Таблиця 2.2 – Пасиви АТ КБ «Приватбанк» у 2019-2023 роках, млн. грн

Пасиви	Період, роки					Відносне відхилення (2023/2019), разів
	2019	2020	2021	2022	2023	
Заборгованість перед НБУ	12394	9817	7721	-	-	зменшення в 12394 разів
Заборгованість перед банками та іншими організаціями	234	195	201	2	3	-98,7
Кошти клієнтів	212750	231055	240621	312708	325303	52,9
Зобов'язання орендаря з лізингу	-	-	1748	1855	-	-
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	106	136	121	146	159	50,0
Інші фінансові зобов'язання	1759	2249	1522	2907	3770	114,3
Резерви та нефінансові зобов'язання	2638	3132	3260	12082	5446	106,4
Всього зобов'язань	230012	246584	255194	329700	334681	45,5
Акціонерний капітал	206060	206060	206060	206060	206060	0,0
Емісійний дохід	23	23	23	23	23	0,0
Резерв переоцінки будівель	747	687	614	689	4091	447,7
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	(479)	(3303)	(1274)	(2937)	-	зменшення в 479 разів
Результат від операцій з акціонером	12174	12174	12174	12174	12174	0,0
Загальні резерви та інші фонди	6211	6211	6850	8481	9696	56,1
Накопичений дефіцит	(199943)	(190388)	(169918)	(171665)	(157247)	-21,4
Всього капіталу	24793	31464	54529	52825	66615	168,7
Всього зобов'язань та капіталу	254805	278048	309723	382525	401296	57,5

Джерело: складено автором на основі річних звітів АТ КБ «Приватбанк»

На підставі проведених досліджень можна впевнено зробити висновок, що позитивна динаміка показників відображає ефективну реалізацію управлінської політики АТ КБ «Приватбанк». Це, безумовно, сприятиме подальшому зростанню та стабільності банку.

Можна стверджувати, що основна мета будь-якої банківської установи виходить за межі її соціальної ролі та охоплює гонитву за фінансовим прибутком. Важливість підтримки стабільного фінансового стану для банківської установи є першочерговою, адже вона не тільки впливає на саму установу, але й має значні наслідки для економіки в цілому. Банкротство одного банку може спровокувати ефект доміно, що призведе до

неплатоспроможності інших підприємств та дестабілізації всієї грошової системи країни.

Отже, як для банківських установ, так і для країни вкрай важливо встановити ефективні методи контролю за фінансовими потоками та окреслити ринкові стратегії. Серед цих методів вміле управління капіталом стає ключовим елементом гарантування прибутковості банківської установи. Тому рекомендується дослідити динаміку цих показників (табл. 2.3).

Аналізуючи таблицю 2.3, спостерігаємо, що у 2023 році відбулося значне зростання процентних доходів, які зросли на загальну суму у розмірі 12 430 млн. грн порівняно з 2019 роком. Більше того, процентні витрати зазнали помітного зниження, а саме показника -6755 млн. грн. Отже, можна зробити висновок, що чистий процентний дохід протягом досліджуваного періоду зріс у 4,8 рази, досягнувши на кінець 2022 року 29 317 млн. грн.

Дохід від платежів та комісій в АТ КБ «ПриватБанк» суттєво зріс і досяг 28 946 млн. грн, що свідчить про відносне збільшення в 5,8 рази. Відповідно, витрати, пов'язані з платежами та комісійними, також зазнали значного зростання, а саме в 3,9 рази порівняно з 2023 та 2019 роками.

Основним показником ефективності діяльності банківської установи є сукупний дохід. Протягом проаналізованого періоду спостерігалось значне зростання загального доходу, який зріс з -24 930 млн. грн у 2019 році до 33 232 млн. грн у 2023 році, що свідчить про значну варіацію в 58 162 млн. грн.

У 2021 році загальний дохід АТ «Приватбанк» сягнув 34 583 млн. грн, що стало найвагомішим фінансовим досягненням установи за останні п'ять років.

Протягом усього аналізованого періоду для АТ КБ «ПриватБанк» характерним було зростання загального доходу за рахунок зростання як чистого процентного, так і комісійного доходу. Хоча відбулося незначне зростання процентних витрат, а також витрат, пов'язаних з платежами та комісійними, загальна тенденція загального доходу банку залишилася висхідною.

Таблиця 2.3 – Динаміка показників звіту про фінансові результати АТ КБ «Приватбанк» у 2019-2023 роках, млн. грн

№	Стаття звіту	Період, роки					Абсолютне відхилення (2023/2019), млн. грн.
		2019	2020	2021	2022	2023	
1	Процентні доходи	24485	30754	33841	33563	36915	+12430
2	Процентні витрати	(-18374)	(-14002)	(-14174)	(-11961)	(-6755)	-11619
3	Доходи за виплатами та комісійними	6111	19590	24575	27649	35057	+28946
4	Витрати за виплатами та комісійними	(-3017)	(-4402)	(-6386)	(-8888)	(-11840)	+8823
5	Чистий процентний дохід	6111	16752	19667	21602	29317	+23206
6	Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності	(-12235)	10663	19663	19831	28461	+40696
7	Прибуток до оподаткування	(-23895)	12789	32609	24296	35067	+58962
8	Чистий прибуток за рік	(-23914)	12798	32609	22302	35050	+58964
9	Інші сукупні доходи (витрати)	(1016)	(1874)	1974	(1549)	(1818)	-802
10	Всього сукупних доходів за рік	(-24930)	10924	34583	22753	33232	+58162

Джерело: складено автором на основі річних звітів АТ КБ «Приватбанк»

Примітно, що за останні п'ять років АТ КБ «ПриватБанк» відчув значне зростання чистого прибутку, приріст якого становить 58 964 млн. грн, що позиціонує банківську установу як одного з найуспішніших фінансових гравців банківського сектора України.

Визнання високого рівня ефективності в банківському секторі має важливе значення, оскільки це приносить значні фінансові прибутки для національної економіки.

Далі, вважаємо за доцільне, здійснити аналіз поточного показника надійності досліджуваної банківської установи. Даний показник є комплексною (узагальненою) рейтинговою оцінкою АТ КБ «Приватбанк», розрахованою за методом Кромонава з урахуванням зваженого значення кожного коефіцієнта, зокрема:

$$N = 45 k_1 + 20 k_2 + 10 k_3 / 3 + 15 k_4 + 5 k_5 + 5 k_6 / 3 \quad (2.1)$$

Беручи за основу формулу, наведену вище, вважаємо за потрібне, перейти до безпосереднього розрахунку поточного показника надійності, результати розрахунку якого подаємо у вигляді таблиці 2.4.

$$N_{2019} = 45 * 0,81 + 20 * 0,32 + 10 * 0,90 / 3 + 15 * 0,12 + 5 * 0,13 + 5 * 0,12 / 3 = 48,50$$

$$N_{2020} = 45 * 0,74 + 20 * 0,43 + 10 * 0,89 / 3 + 15 * 0,13 + 5 * 0,12 + 5 * 0,15 / 3 = 46$$

$$N_{2021} = 45 * 0,67 + 20 * 0,42 + 10 * 0,82 / 3 + 15 * 0,20 + 5 * 0,09 + 5 * 0,26 / 3 = 46$$

$$N_{2022} = 45 * 0,54 + 20 * 0,32 + 10 * 0,86 / 3 + 15 * 0,17 + 5 * 0,11 + 5 * 0,26 / 3 = 46$$

$$N_{2023} = 45 * 0,51 + 20 * 0,36 + 10 * 0,83 / 3 + 15 * 0,18 + 5 * 0,09 + 5 * 0,32 / 3 = 46$$

Таблиця 2.4 – Інтегральне значення показника фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк» відповідно до методики Кромонава в період з 2019 до 2023 років

№ з/п	Показник	Вагове значення	Роки				
			2019	2020	2021	2022	2023
1.	K1	45%	0,81	0,74	0,67	0,54	0,51
2.	K2	20%	0,32	0,43	0,42	0,32	0,36
3.	K3	10%	0,90	0,89	0,82	0,86	0,83
4.	K4	15%	0,12	0,13	0,20	0,17	0,18
5.	K5	5%	0,13	0,12	0,09	0,11	0,09
6.	K6	5%	0,12	0,15	0,26	0,26	0,32
7.	Інтегральне значення		48,50	47,67	45,17	37,10	36,60

Джерело: складено автором на основі річних звітів АТ КБ «Приватбанк»

Відповідно до таблиці 2.4 інтегральне значення показника зменшилося з 48,5 у 2019 році до 36,6 у 2023 році. Спираючись на отримані значення та запропоновані Кромоновим інтерпретації, приходимо до наступного висновку: АТ КБ «Приватбанк» можна вважати достатньою надійною банківською установою, оскільки значення показника залишається вище порогового 25-30 балів.

Отже, на підставі оцінок фінансової стійкості, отриманих за методом Кромонава, АТ КБ «ПриватБанк» демонструє належний рівень фінансової стійкості, підтверджуючи тим самим надійність банківської установи.

У підсумку, аналіз фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» з 2019 по 2023 роки дає позитивну оцінку, вказуючи на те, що всі проаналізовані параметри відображають результати, які знаходяться в межах допустимих норм.

Аналіз демонструє високі значення розрахованих коефіцієнтів, які визначають як загальну ефективність банківських операцій, так і конкретний рівень фінансової стійкості. Очевидно, що АТ КБ «ПриватБанк» має успішну стратегію розвитку, яка сприяє досягненню відповідних фінансових результатів.

Таким чином, аналіз фінансового стану досліджуваної банківської установи, а також аналіз структури активів і пасивів, балансу доходів і витрат, а також прибутку повністю узгоджуються з оцінкою розрахункових коефіцієнтів, що вказує на ефективність управлінської політики та можливість інноваційного розвитку в подальшому.

2.3. Особливості фінансового забезпечення інноваційного розвитку АТ КБ «Приватбанк»

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку АТ КБ «Приватбанк» ґрунтується на ряді специфічних аспектів, які сприяють підтримці конкурентоспроможності та впровадженню новітніх технологій у банківську діяльність.

До ключових особливостей належать:

1. Залучення інвестицій та диверсифікація джерел фінансування:
  - АТ КБ «ПриватБанк» активно використовує як власні ресурси, так і залучені кошти, зокрема через міжнародні фінансові інституції та внутрішній ринок капіталу;
  - використання партнерських програм із провідними технологічними компаніями для фінансування інноваційних проєктів.
2. Фокус на фінансових технологіях (FinTech):

– значна частина коштів інвестується у розробку та вдосконалення цифрових продуктів, таких як мобільні додатки, онлайн-банкінг, технології безконтактної оплати тощо;

– АТ КБ «ПриватБанк» є піонером у впровадженні передових фінансових технологій в Україні. Як перший банк, який запровадив у країні такі сучасні платіжні рішення, як Apple Pay і Google Pay, ПриватБанк підтвердив свою роль лідера у сфері фінансових інновацій. АТ КБ «Приватбанк» став першим в Україні, хто інтегрував Apple Pay у свою платіжну екосистему, надавши клієнтам можливість використовувати смартфони Apple для швидких, безпечних і безконтактних платежів, що значно полегшило процес оплати, зробивши його доступним у будь-якому місці з підтримкою безконтактних терміналів. Після цього банк реалізував і підтримку Google Pay — подібного сервісу для смартфонів на Android, що дозволило користувачам ще ширше користуватися перевагами мобільних платежів, що стало важливим кроком до створення безготівкового суспільства в Україні.

АТ КБ «Приватбанк» є однією із перших банківських установ на вітчизняному банківському ринку, яка запропонувала власні послуги еквайрингу для малого бізнесу, дозволяючи підприємцям приймати безготівкові платежі за допомогою платіжних терміналів. Завдяки цьому рішення малий бізнес отримав можливість: збільшити обсяг продажів, оскільки клієнти могли оплачувати товари та послуги картками; оптимізувати процеси, пов'язані з обліком фінансів; використовувати аналітичні інструменти АТ КБ «ПриватБанку» для моніторингу та покращення продажів. Завдяки таким технологіям, як Apple Pay, Google Pay та сучасний еквайринг, ПриватБанк зробив значний внесок у популяризацію цифрових фінансових послуг в Україні, що допомогло не лише розширити можливості для клієнтів досліджуваного банку, але й підтримати розвиток бізнесу, зменшити бар'єри для безготівкових розрахунків та покращити рівень фінансової культури населення.

3. Реінвестування прибутку:
  - значний обсяг прибутків спрямовується на дослідження та розробку (R&D), а також на модернізацію IT-інфраструктури;
  - реінвестиції дозволяють зменшувати залежність від зовнішніх джерел фінансування.
4. Державна підтримка та регуляторна база:
  - у зв'язку з державним статусом досліджуваної банківської установи, він має доступ до державних програм стимулювання інновацій, що знижує фінансові ризики при впровадженні нових технологій;
  - адаптація внутрішніх процесів до нормативів Національного банку України, які сприяють розвитку інновацій.
5. Акцент на автоматизації та штучному інтелекті:
  - впровадження рішень на основі штучного інтелекту для обслуговування клієнтів, аналізу ризиків та підвищення операційної ефективності;
  - інвестиції у Big Data для аналізу клієнтських даних, що дозволяє розробляти персоналізовані фінансові продукти.
6. Ризик-менеджмент інноваційних проєктів:
  - формування спеціалізованих підрозділів для оцінки та управління ризиками, пов'язаними з інноваціями;
  - використання тестових середовищ (пісочниць) для апробації нових рішень перед їх впровадженням.

Вищенаведені особливості дозволяють АТ КБ «Приватбанк» не лише підтримувати високий рівень технологічності, але й адаптуватися до динамічних змін у банківському секторі, залишаючись лідером на ринку фінансових послуг України.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

3.1. Шляхи удосконалення фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонального банківського сектору економіки

Для організації методології визначення елементів фінансового забезпечення, які сприяють інноваційному просуванню регіонального банківського сектору в рамках національної економіки, вважаємо за доцільне, визначити структурні та логічні етапи вибору цих факторів фінансового забезпечення.

Щоб оцінити перспективний стан системи, на нашу думку, слід використовувати сучасні методи прогнозування результатів діяльності, використовуючи стохастичний характер процесів, зокрема, шляхом застосування теорії ланцюга Маркова.

Сучасні класичні методи прогнозування враховують очевидні тенденції в прогресії показників, незалежно від того, зростають вони чи зменшуються. Однак під час кризи, що вражає як національну, так і світову економіку, пояснюючи цей стан як періодом «пандемії», елементи невизначеності та стохастичності зберігаються в розвитку економічних процесів, що вимагає розгляду як відомих, так і непередбачених ризиків.

Однією з теоретичних основ, які будуть використані в межах кваліфікаційної роботи, є прогнозування процесів, засноване на теорії ланцюгів Маркова. Ця теорія полегшує прогнозування майбутнього стану системи, враховуючи її поточний стан та потенційні стани ретроспективи.

Кризові явища як у світовій, так і в національній економіці, зокрема ті, що спричинені пандемією COVID-19 та воєнним конфліктом в Україні, чітко продемонстрували стохастичну природу та непередбачуваність цих процесів,

про що свідчить математичний каркас, представлений через матрицю переходів станів у системі:

$$\|p_{ij}\| = \begin{vmatrix} p_{11} & p_{12} & \dots & p_{1j} & \dots & p_{1n} \\ p_{21} & p_{22} & \dots & p_{2j} & \dots & p_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ p_{i1} & p_{i2} & \dots & p_{ij} & \dots & p_{in} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ p_{n1} & p_{n2} & \dots & p_{nj} & \dots & p_{nn} \end{vmatrix}$$

Далі, у вигляді моделі 3.1, вважаємо за доцільне, представити пропорцію елементів у вигляді матричного ряду:

$$\sum_{j=1}^n p_{ij} = 1 \quad (3.1)$$

Важливість використання досліджуваної методології дозволяє розглянути поточний стан системи, включаючи конкретні перетворення з попередніх станів, і спроектувати його на майбутні стани системи, які будуть детально розглянуті у вигляді моделі 3.2.

$$p(t) = p(t_0) * \|p_{ij}\| \quad (3.2)$$

Використовуючи вхідні дані, наведені в таблиці 3.1, вважаємо за доцільне, застосувати теорію ланцюгів Маркова для моделювання економічних обставин у короткостроковій перспективі та визначення кількості років, необхідних для стабілізації.

Саме тому, з метою проведення відповідних розрахунків, вважаємо за доцільне використати програму Mathcad.

Отримані розрахункові дані подамо у вигляді матриці вхідних параметрів, що використовуються при моделюванні АТ КБ «Приватбанк».

Для досягнення поставлених цілей, вважаємо за потрібне, припустити наступне, досліджувана система вхідних показників залишиться на значенні, зафіксованому в 2021 році, в результаті чого система перебуватиме в такому стані.

Таблиця 3.1 – Вхідні дані процентних доходів досліджуваної банківської установи АТ КБ «Приватбанк» впродовж 2015-2023 років

Роки	Процентні доходи (млн. грн)
2015	25 556 000
2016	31 560 000
2017	24 485 000
2018	30 754 000
2019	33 841 000
2020	25 017 100
2021	27 384 300
2022	23 693 000
2023	42 600 000

Джерело: складено автором за матеріалами підприємства

Виходячи з отриманих даних вище, конструємо, що фінансова система АТ КБ «Приватбанк» у найближчому майбутньому зображена в таблиці 3.2, стан якої представлено вектором $p = [0 \ 0 \ 0 \ 0 \ 1]$, або $p = 00001$.

```
>> A=[33841000 30754000 24485000 3156000 2556000]
```

```
A =
```

```
33841000 30754000 24485000 3156000 2556000
```

```
Представимо загальну суму по матриці: 64335100
```

```
>> B=[64335100 64335100 64335100 64335100 64335100]
```

```
B =
```

```
64335100 64335100 64335100 64335100 64335100
```

```
>> rdivide(A,B)
```

```
ans =
```

```
0.1837 0.1981 0.3231 0.2348 0.1704
```

```
>> C=[0.1837 0.1981 0.3231 0.2348 0.1704;0.1981 0.3231 0.2348 0.1704  
0.1837;0.2231 0.2448 0.1802 0.1638 0.1881;0.2448 0.1802 0.1638 0.1881  
0.2231;0.1802 0.1638 0.1981 0.3231 0.2348]
```

```
C =
```

```
0.1837 0.1981 0.3231 0.2348 0.1704
```

```
0.1981 0.3231 0.2348 0.1802 0.1837
```

```
0.3231 0.2348 0.1704 0.1837 0.1981
```

```
0.2348 0.1704 0.1838 0.1981 0.2231
```

```
0.1704 0.1837 0.1981 0.3231 0.2348
```

Таблиця 3.2 – Прогнозована перспектива процентних доходів банку АТ КБ «Приватбанк»

Роки	Ймовірність статну прогнозованої системи процентних доходів				
	P1	P2	P3	P4	P5
2024	0,1802	0,1638	0,1881	0,2231	0,2448
2025	0,2010	0,1968	0,1968	0,2010	0,2044
2026	0,1999	0,1996	0,1999	0,2003	0,2004
2027	0,2000	0,2000	0,2000	0,2000	0,2000
2028	0,2000	0,2000	0,2000	0,2000	0,2000

Джерело: складено автором за матеріалами підприємства

Аналіз результатів моделювання за 2024 рік демонструє, що стан з найвищою ймовірністю, P5, матиме коефіцієнт 0,2448, тоді як стан з найменшою ймовірністю, P1, представлятиме коефіцієнт 0,1802. Це свідчить про те, що орієнтовно до 2024 року фінансові показники за процентними доходами очікуються на рівні 33 841 000 млн. грн. Проте прогнози свідчать про те, що ситуація зазнає деяких змін у 2025 році.

Зокрема, стан із найвищою ймовірністю виникнення з коефіцієнтом 0.2004 року залишиться на рівні 2023 року – 42 600 000 грн.

Крім того, існує ймовірність 0,2 для того, щоб процентний дохід сягнув 3 075 400 млн. грн у 2027 та 2028 роках, що свідчить про незначне зниження процентного доходу банківської установи, що повинно стати центром уваги менеджменту досліджуваної банківської установи.

3.2. Концепція вдосконалення фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору Кіровоградської області

Науковий пошук вітчизняних та зарубіжних вчених щодо оцінки рівня фінансового забезпечення національної економіки показали, що це питання потребує подальшої уваги з метою посилення механізмів фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору, в тому числі на рівні не лише країни, а й регіонів.

Сучасні дослідники активно займаються розробкою пропозицій, спрямованих на прискорення інноваційного розвитку національної економіки. Автори цих досліджень підкреслюють нагальну необхідність наукового пошуку удосконалення системи інноваційного розвитку, зокрема щодо фінансового забезпечення цього сектору. Щоб сприяти вдосконаленню діяльності та постійному науковому прогресу щодо фінансової підтримки інноваційного розвитку національної економіки, вважаємо за концептуальність, брати основу, спрямовану на посилення фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектор.

На рисунку 3.1 проілюстровано розроблену концепцію, спрямовану на посилення фінансової підтримки інноваційного розвитку національної економіки, окреслюючи конкретні завдання такого посилення, передусім спрямовані на збільшення основного показника розвитку національної економіки — ВВП.

Констатовано, що між загальними фінансовими витратами на інновації та зростанням ВВП існує сильна кореляція. Більше того, розрахований коефіцієнт еластичності вказує на ефективність збільшення загальних інвестицій в інновації. Враховуючи, що коефіцієнт еластичності для загальних витрат на інновації та ВВП України становить 0,47, вважаємо за доцільне проілюструвати концептуальну модель.

Аналізуючи рисунок 3.1, констатуємо, що існує чітка залежність, зокрема, збільшення загального обсягу інноваційних витрат на 10% корелює зі зростанням ВВП України на 4,7%, що є важливим показником для національної економіки. Щоб посилити фінансову підтримку інноваційного прогресу банківського сектору, нами запропоновано розробити концепцію, спрямовану на просування елементів, які сприяють розвитку регіонального банківського сектору.

Рисунок 3.1 – Концептуальна модель покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору національної економіки в тому числі і регіональному

Джерело: складено автором

Концептуальна модель, яку ми пропонуємо, сприятиме встановленню чіткої ієрархії за блоками, спрямованої на збільшення фінансових потоків до банківського сектору в рамках національної економіки. Цей прогрес дозволить вирішити кілька важливих питань:

- до капіталізації банківських установ;
- забезпечення наявності внутрішніх резервів, необхідних для підтримки фінансової стабільності та ліквідності в ринкових умовах;
- надання внутрішніх інвестицій, спрямованих у сектор економіки області;
- забезпечення безризикового виконання державних програм розвитку через регіональні банківські установи;
- зміцнення позицій банківської установи як на регіональному ринку банківських послуг, так і на національному рівні в цілому;
- за поточних кризових обставин, шляхом сприяння фінансовій стабільності в регіональному масштабі, одночасно дозволяючи кредитувати малі та середні підприємства через додаткові джерела доходу, отримані від основної фінансової діяльності.

Далі, вважаємо за доцільне, більш детально прокоментувати, запропоновану нами модель, яка візуально відображена на рисунку 3.3, у розрізі блоків, що становлять концептуальну основу для посилення фінансової підтримки розвитку регіонального банківського сектору.

Кожна запропонована модель має бути застосована на практиці та, природно, покращувати поточний стан системи в нормативно-правовій сфері, а також у соціально-економічному контексті, відповідаючи європейським стандартам.

Розроблена нами концепція розвитку національної економіки визначає чітку концептуальну мету: стимулювати інноваційний розвиток банківської системи в цілому, включаючи регіональний сектор, одночасно активізуючи науково-технічний потенціал, пов'язаний з інноваційними розробками. Цей фокус охоплює практичне застосування мобільних додатків, спрямованих на

охоплення ширшої клієнтської бази для полегшення та покращення доступу до основних банківських послуг.

Розроблена нами модель концептуального вдосконалення спрямована на підвищення основної мети зростання національної економіки, а саме збільшення ВВП.

Пропонована концепція зосереджена на вдосконаленні системи фінансової підтримки інноваційного розвитку в національній економіці, використовуючи синергію для сприяння значному зростанню як ВВП, так і загального національного доходу, одночасно підвищуючи конкурентоспроможність національної економіки.

Перший компонент окреслює концептуальну мету: стимулювати інноваційний розвиток банківського сектору в національній економіці, розширення частки інтернет-банкінгу та активізувати науково-технічний потенціал банків. Крім того, наші концептуальні цілі включають конкретні цілі щодо посилення фінансової підтримки інноваційного прогресу банківського сектору, такі як збільшення частки банків з національним капіталом, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків, покращення надання інноваційних послуг клієнтам, посилення діяльності інноваційних інституцій поряд з інформатизацією надання послуг у банківській системі.

Третім компонентом є інструментарій вдосконалення, який передбачає фінансову підтримку, спрямовану на сприяння інноваційному розвитку регіонального банківського сектору національної економіки.

Відповідно до пропозицій такий інструментарій складається з п'яти додаткових підблоків.

Перший підблок передбачає системну підтримку державних програм. Більше того, вважаємо, що такі державні ініціативи, як допомога бізнесу під час пандемії COVID-19 та воєнного стану, зокрема перерозподіл державних коштів як субсидії бізнесу через державні чи комерційні банки, можна розглядати як внутрішні інвестиції в регіональний розвиток як банківського

сектору, так і у ширшому контексті. Крім того, сприяння фінансуванню через банківську систему, прикладом якого є «теплі кредити», що видаються з державного бюджету через такі банки, як Ощадбанк, Укрсоцбанк та Укргазбанк — установи, що характеризуються часткою державної власності, — стимулює інвестиційне зростання регіонального банківського сектору, тим самим сприяючи загальному розвитку регіонів.

Наступний підрозділ присвячено систематичному моніторингу Національним банком України операцій комерційних банків, зокрема щодо їх ліквідності.

Для забезпечення стабілізації та збалансованості банківської системи в цілому та сприяння регіональному розвитку, включаючи структуру управління банками, НБУ рекомендується посилити нагляд за дотриманням нормативно-правових актів, що регулюють діяльність банків. Це вдосконалення спрямоване на покращення їхньої діяльності та зменшення ризиків як для клієнтів, так і для системи в цілому.

Крім того, слід посилити значення недержавних інституційних структур у фінансовому забезпеченні інноваційного розвитку банківського сектору національної економіки. Саме тому, вважаємо, що запропонована концептуальна модель може слугувати у напрямку підвищення ролі мікrokредитування шляхом створення кредитних спілок та громадських організацій, таких як спілки підприємців та інші асоціації. Ці суб'єкти можуть розробити недержавні механізми, які сприятимуть мікrokредитуванню малих і середніх підприємств, тим самим зменшуючи залежність від державних коштів і переформулюючи їх розподіл. Такі зусилля мають бути зосереджені на досягненні цих цілей. У європейській та світовій практиці можна знайти численні приклади «мікrokредитів», які здійснюються недержавними структурами. Ці ініціативи ефективно задовольняють попит на додаткове фінансування для малих і середніх підприємств.

Подальший підблок концептуальної моделі, яка нами запропонована, передбачає складну співпрацю з іноземними інституціями для забезпечення фінансової підтримки для інноваційного розвитку банківського сектора в національній економіці.

Вважаємо за доцільне стверджувати, що необхідно посилити присутність банків з часткою іноземного капіталу.

Ще одним ключовим компонентом концептуальної основи виступає система підтримки прийняття рішень, спрямована на сприяння фінансовому забезпеченню інноваційного розвитку банківського сектора в національній економіці, що охоплює адміністративні, нормативно-правові, інформаційні, соціально-екологічні, фінансово-економічні аспекти та економічні контексти.

Стверджуємо, що для підтримки прийняття рішень щодо фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонального банківського сектора має бути системний підхід, починаючи з головних державних установ, таких як Національний банк України та Міністерство фінансів, аж до нижніх ланок державних і комунальних установ, які контролюють та регулюють діяльність і операції банківського сектора в національній економіці.

Крім того, проміжний компонент розробленої нами моделі забезпечує юридичний супровід на всіх етапах посилення фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектора в українській економіці, що необхідно для виконання вимог Національного банку України як до державних, так і до комерційних банків, а також для вирішення правових аспектів сприяння здоровій конкуренції між банками з різною структурою капіталу, у тому числі з державною власністю, частковими іноземними інвестиціями та цілком іноземний капітал.

Заключними складовими запропонованої нами концептуальної моделі є реалізація розширеної концепції фінансового забезпечення інноваційного розвитку національної економіки.

Отже, результати, отримані від впровадження цієї концептуальної моделі, проявлятимуться в кількох сферах, включаючи інновації, поширення

інформації, фінансові та кредитні системи, економічне зростання та соціальний прогрес.

На нашу думку, застосування запропонованої нами концептуальної моделі має дати значні та стійкі результати щодо інноваційного розвитку банківських структур, зокрема в контексті підвищення інформатизації банківських послуг, що надаються клієнтам. Така ініціатива має на меті спростити всі банківські послуги та полегшити доступ через смартфони та спеціалізовані додатки, таким чином розширивши та покращивши доступ до банківських послуг як в економічних, так і в соціальних рамках — ціль, яку ми прагнули досягти шляхом розробки моделі.

Крім того, далі, вважаємо за доцільне, розрахувати витрати, пов'язані з автоматизованим банківським місяцем для надання основних послуг через систему Інтернет-банкінгу.

Даний розрахунок передбачатиме визначення витрат, пов'язаних зі створенням автоматизованого робочого місця в банківській установі, яка надає послуги Інтернет-банкінгу, що стане основою для обґрунтування економічної доцільності його розвитку.

Навчання клієнтів у банківській установі, а саме АТ КБ «Приватбанк», разом із створенням автоматизованого робочого місця (АРМ) інтернет-банкінгу призведе до зменшення черг та підвищення швидкості обслуговування.

Таким чином, рисунок 3.2 ілюструє співвідношення витрат, пов'язане з розробкою автоматизованого банківського робочого місця.

Далі, вважаємо за потрібне, оцінити витрати, пов'язані зі створенням середовища обслуговування клієнтів та навчанням клієнтів здійснювати банківські операції через мобільні додатки.

Дана ініціатива має на меті скоротити комісійні виплати банку, водночас дозволяючи банківським установам розширити свою клієнтську базу, тим самим створюючи інтерес від проведених операцій.

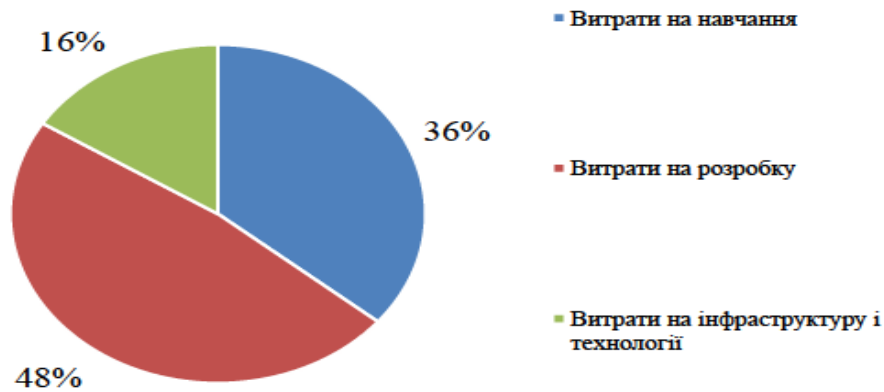

Рисунок 3.2 – Витрати на розроблення АРМ по обслуговуванні по роботі в Internet- банкінгу

Джерело: складено автором

Розрахункові дані переліку витрат згруповано у вигляді таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Вихідні дані для розрахунку вартості АРМ з надання послуг Інтернет-банкінгу

Стаття витрат	Значення
Норма роботи працівника на тиждень (згідно чинного законодавства)	40 год
Відрахування з заробітної плати	19,5%
Згідно даних бухгалтерської звітності (в розрахунку на 1 тиждень):	
Матеріальні затрати на облаштування АРМ(вартість технічного обладнання)	13000 грн
Затрати встановлення програмного забезпечення Windows XP) (одне робоче місце Windows Server)	4229
Амортизація (один комп'ютер)	2860
Ставка погодинної оплати	454,5/8=56,82

Джерело: складено автором

Беручи до уваги вихідні дані, вважаємо за потрібне, здійснити розрахунок витрат на робробку АРМ згідно наступної формули:

$$APM=(56,8*40)+13000+4229+2860=2272,73+20089=22361,73 \quad (3.1)$$

Отже, виходячи з розрахунків, спостерігаємо, що загальні витрати на встановлення банкомату для банківської установи становлять 22361,73 грн.

Саме тому, далі, вважаємо за потрібне, здійснити розрахунок витрат, необхідних на навчання персоналу банківської установи із впровадження Internet-банкінгу:

$$APM = (58,82*40) *0,195) = 458,80+2352,8=2811,60 \quad (3.2)$$

Отже, виходячи з розрахунків, спостерігаємо, що загальні витрати на впровадження АРМ по обслуговуванню Інтернет-банкінгом становлять 398650,2 грн.

З огляду на те, що всі необхідні показники розраховані⁰ вважаємо за потрібне, здійснити розрахунок загальної вартості АРМ згідно формули, наведеної вище.

У підсумку, маємо, що витрати на АРМ дорівнюють 25173,33 грн.

Таким чином, в межах кваліфікаційної роботи нами проведено аналіз із застосуванням кореляційно-регресійного методу для вивчення факторів, що впливають на підвищення фінансової безпеки банківської системи як в цілому, так і в регіональному контексті.

Крім того, запропоновано концептуальну модель, спрямовану на покращення фінансових потоків та сприяння інноваційній діяльності в банківській системі з регіональної точки зору, а також пропозицію обчислити витрати, пов'язані з автоматизованими робочими місцями для сприяння Інтернет-банкінгу у фінансових установах.

ВИСНОВКИ

Останні події в Україні негативно вплинули на економіку країни, зокрема на її банківську систему. Як відомо, банківська система є вирішальним двигуном економічного розвитку країни. Втрата значної території призвела до знецінення гривні. За цих обставин вдосконалення фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківської установи є вкрай важливим аспектом.

Як показав аналіз, АТ КБ «Приватбанк» є однією з найбільших банківських установ України, яка має значний вплив на фінансовий ринок країни. Його організаційно-правова основа характеризується статусом акціонерного товариства, яке діє відповідно до законодавства України, що регулює банківську діяльність. Структура банку складна, включає численні підрозділи та філії як усередині країни, так і за кордоном.

З економічної точки зору фінансовий стан банку оцінюється за допомогою аналізу його фінансової звітності, яка охоплює різні показники, такі як активи, зобов'язання, капітал та рівень прибутку.

АТ КБ «ПриватБанк» функціонує в конкурентному середовищі, змагаючись з іншими фінансовими структурами за клієнтів та доступні ресурси. Зовнішні економічні фактори, що впливають на діяльність банку, включають: воєний конфлікт на території України, економічну політику держави, рівень інфляції, коливання валют та інші важливі елементи.

Встановлено, що для підтримки успішної діяльності банк постійно вдосконалює свої технології та інфраструктуру, забезпечуючи ефективну обробку транзакцій і задовольняючи вимоги клієнтів.

АТ КБ «ПриватБанк» має дуже складну організаційну структуру, в якій різним департаментам і підрозділам доручено контролювати окремі аспекти його діяльності.

Основною метою банку є надання фінансових послуг, адаптованих до різних груп клієнтів у всіх сферах їх особистого та ділового життя, що

охоплює низку пропозицій, включаючи кредитування, зберігання активів, платіжні послуги та інвестиційні можливості. Основні обов'язки банку включають управління ризиками, пов'язаними з його фінансовою діяльністю, зокрема кредитним та ринковим ризиками. Крім того, банк прагне надавати клієнтам винятковий рівень обслуговування та задовольняти потреби своїх клієнтів.

Принципи діяльності банку сприяють ефективному управлінню його ресурсами та процесами, що передбачає розробку та впровадження інноваційних технологій, спрямованих на покращення надання послуг та забезпечення оптимальної ефективності роботи.

Визначено, що досліджуваний АТ КБ «Приватбанк» дотримується суворих стандартів корпоративного управління, щоб гарантувати прозорість і підзвітність перед акціонерами та іншими зацікавленими сторонами. Банківська установа має власні внутрішні положення та процедури відповідно до вимог законодавства та своїх конкретних потреб. Такий підхід відіграє важливу роль у гарантуванні законності та ефективності його діяльності.

АТ КБ «Приватбанк» приділяє значну увагу забезпеченню стабільної та ефективної роботи системи дистанційного обслуговування клієнтів, розширенню спектру послуг та вдосконаленню практики кредитування. Крім того, бере участь у фінансовому моніторингу для боротьби з відмиванням доходів, отриманих від злочинної діяльності, фінансуванням тероризму та розповсюдженням зброї масового знищення. АТ КБ «Приватбанк» надає постійну підтримку Збройним Силам України.

Встановлено той факт, що досліджувана банківська установа сприяє зростанню безготівкових операцій через впровадження нових фінансових інструментів, однак цей процес просувається повільно, що свідчить про необхідність впровадження нових заходів та сучасних програм у цій сфері.

З метою проведення прогнозування показника процентного доходу досліджуваної банківської установи було використано теорію ланцюгів Маркова.

У підсумку, застосування даної теорії показало, що із ймовірністю 0,2, у 2027–2028 роках процентний дохід досліджуваного банку досягне 3075400 млн. грн, що свідчить про певне зниження рівня процентного доходу банківської установи.

В межах кваліфікаційної роботи було запропоновано концептуальну модель, спрямовану на посилення фінансового забезпечення інноваційного розвитку банківського сектору в економіці.

Запропонована модель складається з кількох ключових компонентів: перший компонент окреслює концептуальну мету, яка полягає в стимулюванні інноваційного просування банківський сектор у національній економіці. Це й збільшення поширеності Інтернет-банкінгу, і активізація науково-технічного потенціалу банків. Визначена мета окреслює цілі щодо покращення фінансової основи інноваційного розвитку банківського сектора, які включають збільшення частки банків з національним капіталом, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків, збільшення обсягу інноваційних послуг, що надаються клієнтам, активізацію діяльності інноваційних установ, просування інформатизації надання послуг банківською системою.

Таким чином, отримані результати впровадження запропонованої концептуальної моделі свідчать про те, що посилення фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонального банківського сектору охоплюватиме декілька вимірів: інноваційний, інформаційний, фінансово-кредитний, економічний та соціальний. Крім того, кваліфікаційна робота містить розрахунок витрат, пов'язаних зі створенням додаткового робочого місяця в банківській установі для обслуговування клієнтів та інструктажів щодо Інтернет-банкінгу, спрямованих на розширення спектру послуг, що надаються, і тим самим розширення клієнтури банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітика та прогнозування соціальноекономічних процесів і податкових надходжень: монографія / Паянок Т. М., Лаговський В. В., Краєвський В. М. та ін. К.: ЦП «Компринт», 2021. 426 с.
2. Андреева А. Кібербезпека: названі основні ризики для банків. URL: <https://finance.liga.net/bank/novosti/kiberbezopasnost-nazvany-glavnye-riski-dlya-bankov>
3. Банки та фінтех-компанії: сила – в єдності (2020). Фінансовий пульс. URL: finpuls.com/upload/docs/news/banking/reviews/Банки%20та%20фінтех-компанії.pdf.
4. Деркаченко А. В., Худолій Ю. С. Аналіз бізнес-моделей банків України. Облік і фінанси. 2020. № 2(80). С. 76-83
5. Електронне джерело доступу [/http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/32470/2/GEB_2022v63n2_Fedyshyn_I-Investment_and_innovation_26-34.pdf/](http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/32470/2/GEB_2022v63n2_Fedyshyn_I-Investment_and_innovation_26-34.pdf)
6. Зведена таблиця індексів споживчих цін за останні роки URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/2000>
7. Зрозуміти та відпустити: причини та результати «великого банківського очищення» (2020). Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://badbanks.bank.gov.ua>
8. І.Б Федішин, Н.М Гарматій . Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств промисловості України - Галицький економічний вісник, 2022 Т.2. С.26-34.
9. Калівошко О. М. Аналіз системно важливих комерційних банків. Облік і фінанси. 2021. № 1(83). С. 83-91.
10. Менеджмент у сфері ІТ : навч. посіб. для здобув. ВО на другому (магістер.) рівні : [в 2 ч.] / О. В. Горпинченко, О. В. Заярнюк, І. М. Сочинська-Сибірцева [та ін.] ; М-во освіти і науки України,

Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. – Кропивницький : ЦНТУ, 2024. – Ч. 1. – 218 с.

11. Менеджмент. Маркетинг. Підприємництво: навч. посіб. / Т. Ф. Рябоволик, І. О. Андрощук, А. О. Доренська [та ін.]. – Кропивницький : ЦНТУ, 2024. – 208 с. <https://dspace.kntu.kr.ua/items/a16040ac-1d84-48a0-a74a-7b1545cdb00c>

12. Осиповського А.В., Михайлин А.В. Розвиток фінансових технологій в сфері банківських послуг: основні напрямки. Молодий вчений. 2017. № 26 (160). С. 124–127.

13. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/gdn/dvn/arh_dvn2001.html

14. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.

15. Офіційний сайт ПАТ КБ «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>

16. Пісарев А. У яких банків немає мобільних додатків? URL: <https://minfin.com.ua/2019/10/18/39314319>

17. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. No 2121-III. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

18. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 5.04.2001 р. No 2346-III. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>

19. Рубанов П.М. FinTech інновації як детермінанти розвитку національної економіки. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/79260/1/diss_Rubanov.pdf

20. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-fintehu-v-ukrayini-do-2025-roku>.

21. У 37% українців немає банківських рахунків Mastersard. Minfin [Ministry of Finance]. URL: <https://minfin.com.ua/2020/02/28/41210909>
22. Auer R., Cornelli G. Frost J. Covid-19: cash and the future of payments. URL: <https://www.bis.org/publ/bisbull03.pdf>
23. Autonomous Research. URL: <https://www.autonomous.com>
24. Branches in decline: last one out, turn off the lights. URL: <https://thefinancialbrand.com/66228/bank-credit-union-branch-traffic>
25. Chikova D., Kent S., Freddi R. European Retail Banking Radar 2019. URL: <https://www.kearney.com/financial-services/article?/a/european-retail-banking-radar-2019>
26. Digital Banking Users to Reach 3,6 Billion by 2024, an Increase of 50%. URL: <https://technologymirror.com.ng/digital-banking-users-to-reach-3-6-billion-by-2024-an-increase-of-54>
27. FS industry ready to shift from Open Banking to «Open X». Finextra. URL: <https://www.finextra.com/newsarticle/33935/fs-industry-ready-to-shift-from-open-banking-to-open-x>.
28. Global FinTech Adoption Index 2019. Ernst & Young. URL: <https://asdteam.com/blog/global-fintech-adoption-index-2019-report-highlights>.
29. Number of Fintech startups worldwide from 2019 to 2023, by region. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/893954/number-fintech-startups-by-region>.
30. Pulse of FinTech H2'20. February 2021. KPMG. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2021/02/pulse-of-fintech-h2-2020.pdf>.
31. The BAI Global Innovation Awards. Bank Administration Institute. URL: <https://www.bai.org/globalinnovations/awards/categories>
32. The ICT Development Index (IDI). URL: https://read.itu-ibrary.org/science-and-technology/measuring-the-information-society-report-2017_pub/80f52533-e54ede5f-en#page1

33. World Digital Competitiveness Ranking. URL:
<https://www.imd.org/centers/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness>